

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. május 7.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2008. május 7. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. Rövid választ igénylő feladatok

1. Az alábbi kérdés a Római Birodalom történelmével kapcsolatos.

Állapítsa meg, kire vonatkoznak a római történetíróktól származó idézetek! Írja a megfelelő nevet a kipontozott helyekre! (Elemenként 0,5 pont.)

„... kijelentette, hogy aki engedelmeskedik, annak jó dolga lesz, de ellenségei közül senkit sem fog kímélni. Így szólván, felolvasta körülbelül 400 senatornak és 1600 lovagnak a névsorát, kiket halálra szánt, ő az első, aki a halálraítéltek névsorát nyilvánosságra hozta, aki díjat tűzött ki azok számára, kik ezeket megölik...”
(Appianosz)

a).....

„Végül a rómaiak két consult két légióval küldtek ellene. [...] Hosszú ideig tartott és hevesen dúlt a harc, hiszen több tízezer egyaránt elszánt ember vívta. [...] egy lándzsától combján megsérült, térdre esett, de pajzsát maga előtt tartva tovább harcolt az ellene törökkel. Végül őt is, harcostársait is bekerítették, és megölték. [...] Az élve elfogottakat Crassus a Capuából Rómába vezető út teljes hosszában keresztre feszíttette.” (Appianosz)

b).....

„Ezeket mondotta a császár latin nyelven, egy másik pedig tolmácsolta, majd a császár a zsinat elnökeinek adta át a szót. Ekkor az egyik párt vádakkal halmozta el a másikat, azok pedig védekeztek és viszont gyalázkodtak. [...] a császár türelmesen hallgatta valamennyiüket, és feszült figyelemmel fogadta az előadott érveket [...] Kegyesen tárgyalt mindegyikükkel és görögül beszélt, mert ezt a nyelvet is ismerte.”
(Eusebios a niceai zsinatról)

c).....

„Caius /Gaius/ könnyűszerrel az állam első embere lehetett volna, de vagy a fivére halálának a megtorlása, vagy a királyi hatalomhoz vezető út előkészítése okából, ő is, fivérének példájára néptribunusként lépett fel. Céljai sokkal becsvágyóbbak és merészebbek voltak. Polgárjogot akart adni Itália valamennyi lakójának, kiterjesztve egészen az Alpokig, földet osztott, megtiltotta, hogy bárki ötszáz iugerumnál többet béreljen, ahogyan korábban a Lex Licinia rendelkezett.” (Velleius Paterculus)

d).....

„Ugyanebben az időben felhozatta a sírboltból és megszemlélte Nagy Sándor koporsóját és holttestét, majd aranykoszorút helyezve fejére, virággal borította el, úgy róttá le kegyeletét iránta; [...] Egyiptomot római provinciává alakítva még termékenyebbé, Róma gabonaellátására még alkalmasabbá akarta tenni [...]. Hogy actiumi győzelmének emlékét az utókor számára még fényesebbé tegye, Actium mellett megalapította Nicopolis városát...” (Suetonius)

e).....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Innen visszatért Rómába, majd átkelt Macedóniába, és ott Pompeius fölött, akit majd négy hónapon át hatalmas sáncrendszerekkel körülzárt, a pharsalusi csatában végleges győzelmet aratott, aztán Alexandriáig üldözte a menekülőt. [...] A győzelem kivívása után Egyiptom királyságát Cleopatrának és öccsének adta át; nem merte provinciává tenni, nehogy egyszer egy forróbb fejű helytartó kezén forrongások tűzfészkévé válhasson.” (Suetonius)

f).....

3 pont	
--------	--

2. A feladat a humanizmus és a reneszánsz korszakához kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre az alábbi forrás segítségével!

„Az uralkodónak nem kell félnie, hogy kegyetlennek híresztelik, ha egységben és békekészségben tartja alattvalóit. Mert alig pár példa statuálása árán még mindig irgalmasabb lesz a fejedelem, mint akik szabad folyást engednek a rendetlenségnek. A rendetlenség ugyanis az egész közösséget veszélyezteti, az uralkodó által elrendelt kivégzések pedig egy-egy személy ellen irányulnak.

Mindebből vita származik: szeressék-e inkább az uralkodót, mint féljék, vagy ellenkezőleg. Azt feleljük, egyik is, másik is szükséges lenne, de mivel nehéz e két dolgot összekapcsolni, biztonságosabb, ha tartanak tőle, mintha szeretik, ha a kettő közül egyiknek már hiányoznia kell.

A bölcs uralkodó ne legyen szótartó, ha ez a magatartás kárára válik, s ha az okok, melyek miatt ígéretet tett, megszűntek. Ha az emberek jók lennének, ez az elv kárt okozna, de mert gonosz indulatúak, nem tartanak meg adott szavukat veled szemben, így hát neked sem kell megtartanod velük szemben.

Az emberek cselekedeteiben, de különösen a fejedelmében, akivel szemben nincs helye a jogos számonkérésnek, a végcélrt kell tekinteni. Győzzön tehát a fejedelem, és tartsa fenn hatalmát, s eszközeit tiszteletre méltónak fogják ítélni.” (Machiavelli: *A fejedelem*; 1513)

a) **Hogyan viszonyuljanak az alattvalók az uralkodóhoz Machiavelli szerint? Nevezze meg ezt az érzést!** (0,5 pont)

.....

b) **Milyen cél érdekében lehet az uralkodó akár kegyetlen is Machiavelli szerint? Mivel indokolja ezt?**

Cél:(0,5 pont)

Indoklás:(1 pont)

c) **Mivel indokolja Machiavelli a fejedelem szószegésének jogosságát?** (1 pont)

Indoklás:

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Egy ókori római mondás szerint: Az állam üdve a legfőbb törvény. Milyen hasonlóságot vagy különbséget fedez fel az előbbi mondás és Machiavelli véleménye között? (1 pont)

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

3. A feladat Magyarország XV. századi történelmére vonatkozik. Válaszoljon a forrás és ismeretei alapján a következő kérdésekre!

„...Miklós örkanonok, szószólónk, hazatérve jelentette ugyan a pápa legjobb indulatát irányunkban, de egy mentegetődző levelet hozott, hogy tudniillik az itáliai háborúk miatt jelenleg nem tud segíteni a kereszténység ügyén. Azt akarjuk tehát, hogy ne legyetek tovább Őszentségének terhére, hanem egyéb ügyeket elintézve térjetez mielőbb haza. Azt az egy, igen fontos dolgot azonban hazatértekkor fejtsétek ki, hogy manapság veszedelmes az egész kereszténység ügye iránt tanúsított hanyagság, s ezt úgy fejtsétek ki, hogy a pápa s a többiek megértsék, mi következhetik ebből, s ha — amit nem kívánunk — valami baj történik, azt ne róhassák fel Magyarország királyának, akin egyáltalán nem múltott a kereszténység megvédése, sőt a mohamedii babona kiirtása. Mi ezentúl szükségképpen azt tesszük, ami helyzetünk szempontjából kevésbé tűnik veszélyesnek.” (A magyar uralkodó levele a pápai udvarba küldött követének; 1462)

a) Nevezze meg a levél íróját! (1 pont)

.....

b) Milyen kéréssel küldte a király a követet a pápához? (0,5 pont)

.....

c) Miért rendelte haza? (1 pont)

.....

d) Melyik államra utal az aláhúzott szövegrész? (0,5 pont)

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

e) A feladat a levél utolsó mondatához kapcsolódik. Hogyan változtatta meg külpolitikáját az uralkodó az 1460-as évek közepétől? (1 pont)

4 pont

4. A feladat a felvilágosodáshoz kapcsolódik.

Döntse el a forrás alapján, hogy a megállapítások igazak vagy hamisak! Írjon X jelet a táblázat megfelelő helyére! (Elemenként 1 pont.)

„Minthogy a szabad államban minden szabad ember maga kell, hogy kormányozza magát, a nép egészét kell, hogy illesse a törvényhozó hatalom. Minthogy azonban ez keresztülvihetetlen, a népnek a maga képviselői útján kell megtennie mindazt, amit maga nem tud megtenni. Az emberek jobban ismerik saját városuk szükségleteit, mint más városokéit, és mindenki jobban tudja ítélni szomszédainak képességeit, mint más honfitársaiéit. Nem szabad tehát a törvényhozó hatalom tagjait általában a nemzet összességéből kiválasztani, hanem az a helyes, ha minden helyen a lakosok maguk választanak maguk közül képviselőt. Az egyes kerületekben minden állampolgárt meg kell, hogy illessen a jog, hogy szavazhasson, kivéve azokat, akik annyira alacsony helyzetben vannak, hogy úgy tekintendők, mint akiknek nincsen saját akarata. Mindig vannak olyanok, akik születésüknél, gazdagságuknál vagy rangjuknál fogva kiemelkednek a többiek közül. Ha azonban ezek elvegyülnének a nép között, és csak annyi szavuk volna, mint másnak, a közös szabadság szolgálatuk lenne. A törvényhozásban őket megillető résznek tehát arányban kell állnia azokkal az előnyökkel, amelyekkel az államban rendelkeznek. Ez akkor fog bekövetkezni, ha olyan testületet alkotnak, amelynek joga van a nép kezdeményezéseit megállítani. Nem szükséges, hogy a képviselők választóiktól minden egyes ügyre nézve külön utasítást kapjanak. Igaz ugyan, hogy így a képviselők szava jobban kifejezésre juttatná a nemzet hangját, mindez azonban rengeteg huzavonára vezetne, minden egyes képviselőt a többi urává tenne.”
(Montesquieu: *A törvények szelleméről*; 1748)

Megállapítások	igaz	hamis
a) Montesquieu a képviseleti rendszer mellett érvel, mert a közvetlen demokrácia rendszerét működésképtelennek tartja.		
b) Montesquieu az embereket teljesen egyenlőnek tartja, ezért elutasítja bármiféle választójogi cenzus bevezetését.		
c) Montesquieu javasolja, hogy a választók a képviselőket részletes követutasítással lássák el.		
d) Montesquieu szerint a képviselőket egyéni választókerületekben kell megválasztani.		

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- A: Bécs sikertelen ostroma
 B: Zrínyi Miklóst a magyarországi hadak főparancsnokává nevezik ki
 C: Érsekújvár bevétele
 D: Szentgotthárdi vereség
 E: törökellenes Szent Liga megszerveződése
 F: vasvári békekötés

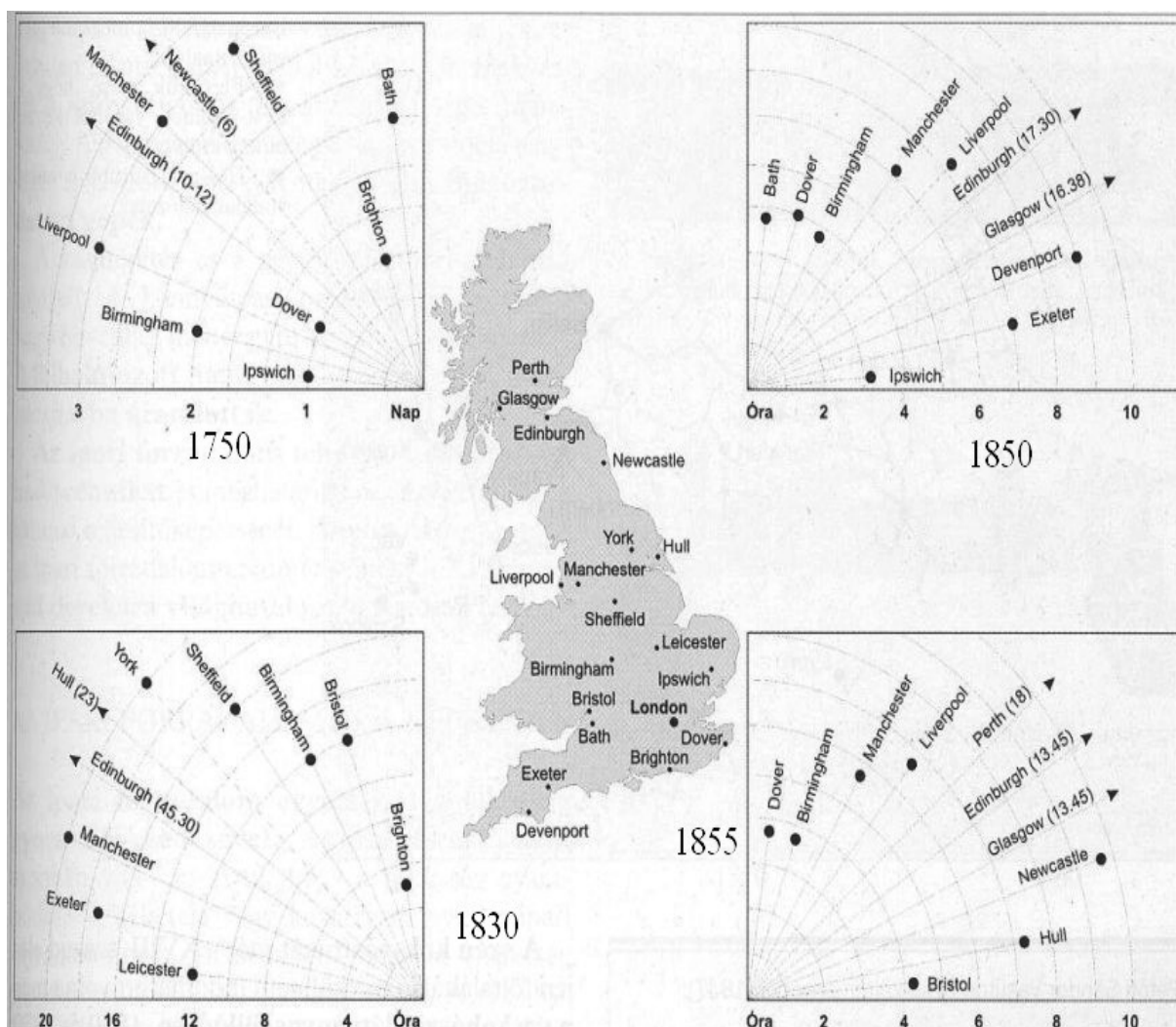
b) Ki volt ekkor Magyarország királya? (0,5 pont)

.....

4 pont	
--------	--

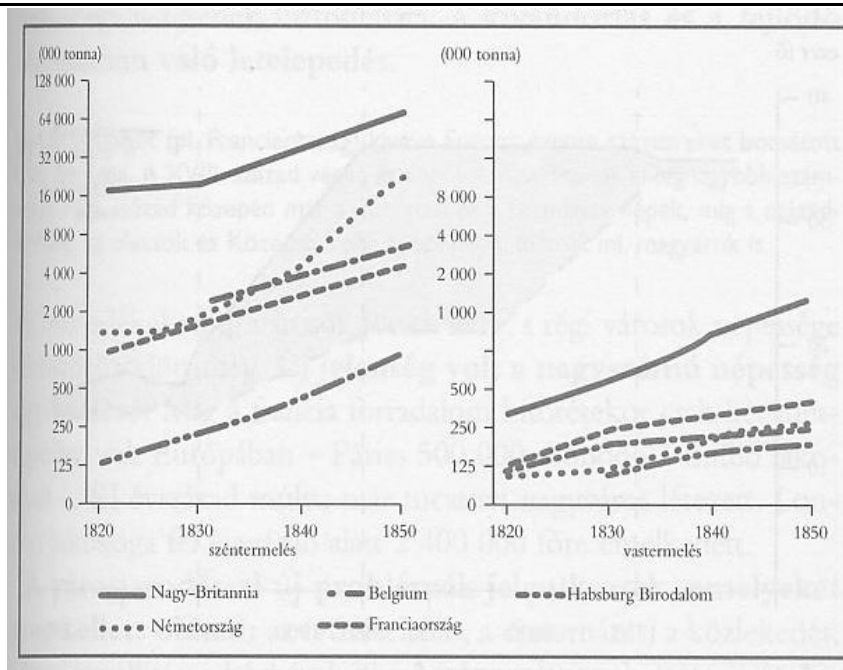
6. A feladat az ipari forradalomhoz kapcsolódik.

Pótolja a források segítségével a feladat végén található szövegből hiányzó szavakat, kifejezéseket! (Elemenként 0,5 pont.)

Az utazási idő (menetidő) csökkenése Londonból néhány fontosabb angol városba

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

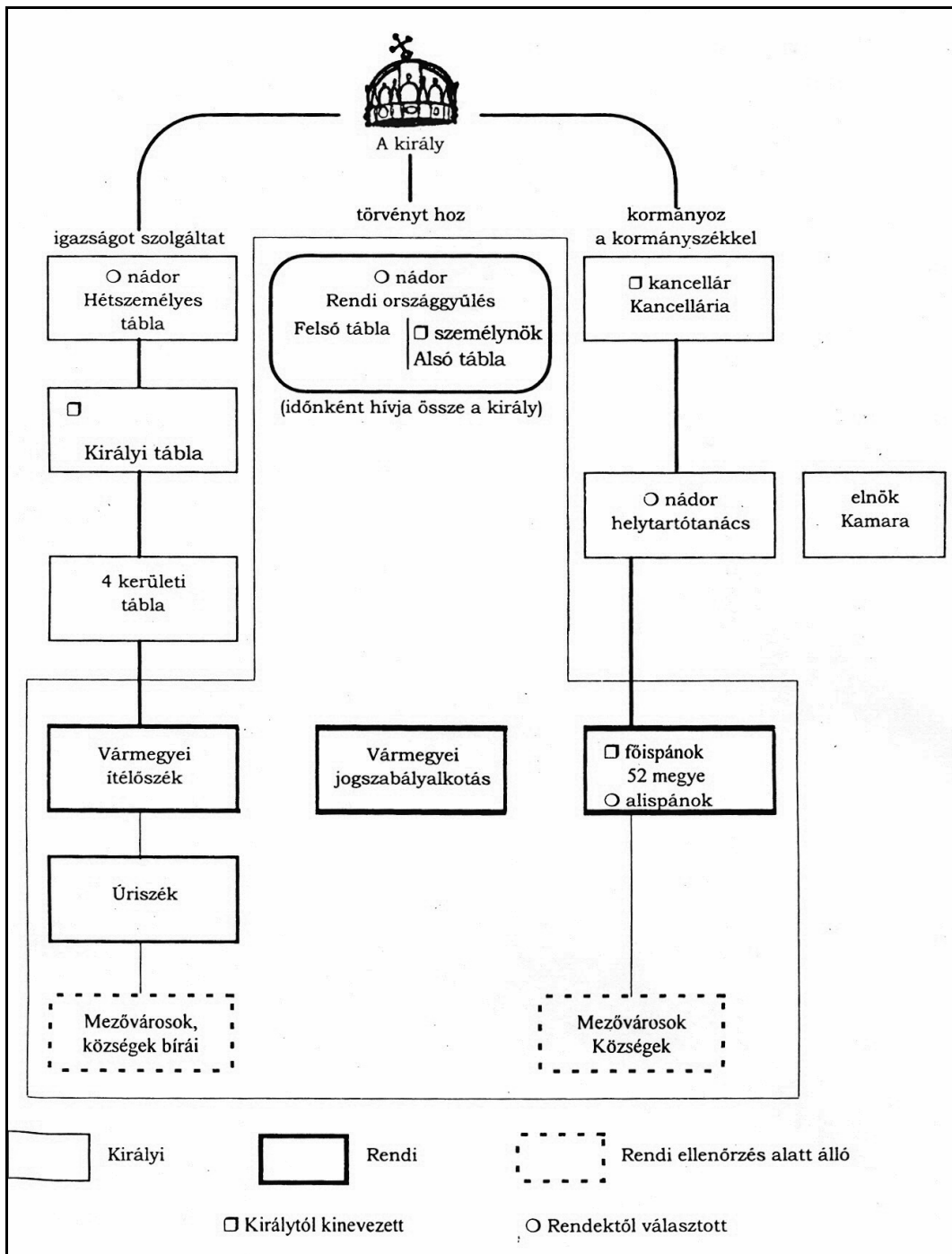
A fontosabb európai országok szén- és vastermelése

A gőzhajó felfedezése után a szárazföldi közlekedés forradalmát a **(a)** jelentette. Az addigi postakocsikkal és szekerekkel történő szállításhoz képest jelentősen csökkent a **(b)** és óriásira nőtt a **(c)** mennyisége. E két tényező azt eredményezte, hogy a szárazföldi szállítás jóval **(d)** lett. Ezért érte meg egész Európát behálózni vasútvonalakkal. A vasútépítés aztán hatalmas megrendeléseket biztosított a-nak **(e)**. Ugrásszerűen nőtt a **(f)**- és **(g)**-termelés. Mindebben hagyományosan **(h)** járt élen, de az 1830-as évektől dinamikusan zárkóztak fel a német területek.

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**7. Az alábbi feladat a XVIII-XIX. századi magyar rendi állammal kapcsolatos.
Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei alapján!**

A magyarországi törvényhozás, kormányzás és igazságszolgáltatás rendszere a XVIII. században

„Magyarországon szokás szerint negyedévenként valamennyi megye nemesi összegyűltek. Ilyen alkalmakkor a kormány valamennyi rendelkezését az egybegyűlt testület elé bocsátották, hogy bármilyen törvénytelenység esetén azt gravámenként, sérelemként az országgyűléshez továbbbíthassák. A megyegyűlések alkalmával az országgyűlésre küldött követek utasításait is előkészítették, minthogy Magyarországon a korábbi reformok értelmében az országgyűlési tagok szó szerint

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

meghatalmazott követek [...] Az alispán minden esetben a megye számszerű adatainak értékelésével nyitotta meg az ülést, beszámolt a kiadásokról, bevételekről, az utak, a börtönök, az elintézetlen perek állásáról, a tervezett intézkedésekről s az élelem áráról stb.” (Pulszky Terézia emlékiratai; 1850, London)

a) Fogalmazza meg, miben tér el a modern országgyűlési képviselő felhatalmazása a reformkori követétől! (1 pont)

.....

.....

b) Nevezze meg, ki vezette a vármegyei gyűléseket! (0,5 pont).....

c) Nevezzen meg két – a magyar országgyűléssel, illetve a törvényalkotás menetével kapcsolatos – uralkodói jogkört! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

.....

d) Nevezze meg, hogy a kétkamarás országgyűlés melyik táblája játszott fontosabb szerepet a reformkorban a törvényjavaslatok kidolgozásában! (0,5 pont)

.....

3 pont	
--------	--

8. A feladat az Amerikai Egyesült Államok történetéhez kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei alapján! (Elemenként 0,5 pont.)

Az Egyesült Államok gazdasági mutatói			
Év	Munkanélküliségi arány (%)	Nemzeti össztermék milliárd dollárban (GDP)	Költségvetés hiánya a GDP százalékában
1929	3,2	822	-1,1
1930	8,7	750	-0,3
1931	15,9	692	2,8
1932	23,6	600	2,4
1933	24,9	587	2,2
1934	21,7	633	4,1
1935	20,1	681	3,6
1936	16,9	778	4,5
1937	14,3	811	0,3
1938	19,8	779	2,1
1939	17,2	841	2,8
1940	14,6	906	1,1
1941	9,9	1071	4,1
1942	4,7	1285	20,8

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Melyik évben láthatóak a New Deal okozta változások? Válaszát indokolja meg a statisztika alapján!

Év:.....

Indoklás:.....

b) Mi az ára az új gazdasági fellendülésnek? Miért?

Indoklás:

c) Nevezzen meg kettőt a New Deal konkrét intézkedései közül!

d) Mikorra sikerült a munkanélküliséget is a válság előtti szint közelébe visszazsorítani? Miért ekkor?

Év:.....

Indoklás:.....

4 pont	
--------	--

9. A feladat a klebelsbergi kultúrpolitikára vonatkozik.

Válaszoljon a kérdésekre ismeretei és az alábbi forrás segítségével!

„T. nemzetgyűlés! Szeretném a köztudatba belevinni, a trianoni béke következtében lefegyverzett Magyarországon a kultusztárca voltaképpen honvédelmi tárca is. Honvédelmi tárca olyan értelemben, hogy most elsősorban a szellem, a művelődés fegyvereivel kell védeni hazánkat, és ezekkel az eszközökkel kell mindig újból és újból bizonyítanunk a világ nemzetei előtt, hogy a magyar viszontagságos életének második ezer esztendejében is életképes, erős és hogy bántani nagy történelmi igazságtalanság.” (Klebelsberg Kunó országgyűlési beszéde; 1925)

a) Határozza meg, mit érthetett Klebelsberg ezen a kifejezésen: „kultúrfölény”! (1 pont)

b) Soroljon fel három konkrét oktatás- és kultúrpolitikai intézkedést Klebelsberg minisztersége idejéből! (Elemenként 0,5 pont.)

1)

2)

3)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Hogyan befolyásolták a trianoni békeszerződésben rögzített korlátozások az oktatási tárca költségvetésének növekedését? Válaszát indokolja!(1 pont)

.....

.....

.....

d) Mi volt a magyar állam hivatalos neve Klebelsberg beszédének elhangzásakor? (0,5 pont)

.....

4 pont	
--------	--

10. Az alábbi kérdés az 1956-os forradalom nemzetközi vonatkozásaival kapcsolatos. Párosítsa az idézeteket a források hovatarozására utaló megjelölésekkel, majd az időrendnek megfelelően egészítse ki a táblázatot a megfelelő betűjelek beírásával! (Elemenként 0,5 pont.)

Idézetek:

a) „1. Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását követeljük Magyarországról a békeszerződés határozatai alapján. [...]

6. Követeljük a magyar-szovjet és magyar-jugoszláv politikai, gazdasági és szellemi kapcsolatok felülvizsgálatát és új rendezését a politikai és gazdasági teljes egyenrangúság és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján.”

b) „A Minisztertanács elnöke [...] követelte ezeknek a szovjet katonai alakulatoknak haladéktalan, azonnali visszavonását. Közölte a szovjet követtel, hogy a magyar kormány a Varsói Szerződést azonnal felmondja, egyidejűleg kinyilatkoztatja, Magyarország semlegességének védelmére a négy nagyhatalom segítségét kéri.”

c) „Harminc percig beszéltem, a fordítás idejét nem számítva. Elmondtam, hogy pártunk és a testvérpártok aggódnak Magyarország sorsa miatt, és hogy a poznani tanulságok után nem szeretnénk, ha Magyarországon valami hasonló történne. [...] A Nagy Imre-kérdést érintve kijelentettem, hogy hiba volt a pártból való kizárása, bár megérdemli azt. Sajnos Nagy Imre azóta újabb hibákat követett el...”

d) „A világ színe előtt visszautasítom azt a rágalmat is, mintha a dicsőséges magyar forradalmat fasiszta vagy antiszemita kilengések szennyezték volna be [...] Fegyveres ellenállásra parancsot adni nincs módomban: egy napja kapcsolódtam be a kormány munkájába, a katonai helyzetről tájékoztatva nem vagyok, felelőtlenség volna tehát tőlem a magyar ifjúság drága vérével rendelkezni. Magyarország népe elég vérrrel adózott, hogy megmutassa a világnak a szabadsághoz és igazsághoz való ragaszkodását.”

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

e) „A Szovjetunió segítette bennünket az ellenforradalom fegyveres szétzúzásában. Nekünk, magyar kommunistáknak nehéz és fájdalmas, hogy a Szovjetunió ismét kénytelen volt vérét ontani a szocializmus ügyéért Magyarországon.”

f) „Legfőbb vágyunk, hogy ezek a népek, melyektől saját nemzetünk fiainak oly jelentős része származik, visszanyerjék szuverén jogaikat, és szabadon válasszák meg kormányaikat. Mi nem tekintjük ezeket a nemzeteket potenciális katonai szövetségeseinknek. Barátainknak [...] tekintjük őket.”

Az idézett források:

- A) A MEFESZ Budapest Műszaki Egyetemen tartott diáknagygyűlésének követelései
- B) Bibó István államminiszter nyilatkozata
- C) Részlet Kádár János és Hruscsov tárgyalásairól szóló jegyzőkönyvből
- D) J. F. Dulles, az Egyesült Államok külügyminiszterének beszéde, 1956. október 27.
- E) A magyar kormány jegyzéke az ENSZ-hez, 1956. november 1-jén
- F) Anasztaz Mikojan szovjet vezető jelentése az SZKP KB-nak, 1956. július 18.

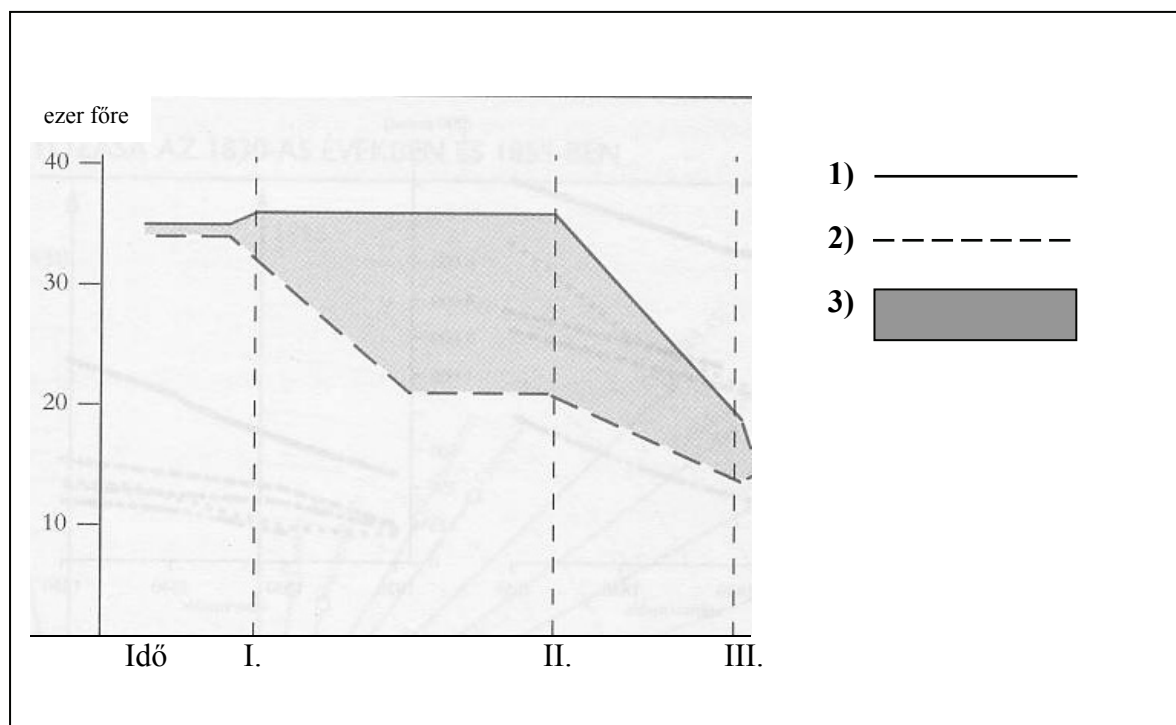
Az idézetek időrendje	Idézetek	Az idézett források
1.		
2.		A
3.		D
4.		E
5.	d	
6.		

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11. A feladat a demográfia kérdésköréhez kapcsolódik.

Tanulmányozza a grafikont, amely Anglia népesedési folyamatait ábrázolja az ipari forradalom megindulása után, majd oldja meg az alábbi feladatokat! (Elemenként 0,5 pont.)

a) Készítsen jelmagyarázatot a grafikonhoz!

- 1)
- 2)
- 3)

b) Következtessen a fenti ábrából: hogyan jelenne meg egy grafikonon a népességszám változása! Húzza alá a helyes megoldást!

1. egyre meredekebben emelkedő görbe
2. folyamatosan csökkenő görbe
3. kezdetben meredeken, majd enyhén emelkedő görbe

c) Melyik évszám párt írná az I. és III. szaggatott függőleges vonalhoz Angliára vonatkoztatva? Húzza alá a helyes megoldást!

1. 1750 és 1930
2. 1850 és 2000
3. 1550 és 1750

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Magyarázza meg, hogy a XX. század második felében Nyugat-Európában mi az oka a születési arányszám csökkenésének! Húzza alá a helyes megoldást!

1. környezetszennyezés
2. az életszínvonal-életmód változása
3. élelmiszerválság

3 pont	
--------	--

12. Az alábbi feladat a Magyar Köztársaság alkotmányos berendezkedésével kapcsolatos. A forrás és a választási eredmények tanulmányozása után oldja meg a feladatokat! (Elemenként 0,5 pont)

„A választás eredményének megállapítása

7. § (1) Az egyéni választókerületben az első választási fordulóban az a jelölt lesz országgyűlési képviselő, aki megkapta az érvényes szavazatoknak több mint a felét, feltéve, hogy a szavazáson a választókerület választópolgárainak több mint a fele szavazott. A választópolgár egy jelöltre szavazhat.

(2) Ha az első választási fordulóban nem szavazott a választókerület választópolgárainak több mint fele (a továbbiakban: érvénytelen választási forduló), a második választási fordulóban

a) mindazok a jelöltek indulhatnak, akik az első fordulóban indultak;

b) képviselő az a jelölt lesz, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta, feltéve, hogy a szavazáson a választókerület polgárainak több mint az egynegyede szavazott.

(3) Ha az első választási fordulóban a választókerület választópolgárainak több mint a fele szavazott ugyan, de egy jelölt sem kapta meg az érvényes szavazatoknak több mint a felét (a továbbiakban: eredménytelen választási forduló), a második fordulóban

a) azok a jelöltek indulhatnak, akik az első fordulóban az érvényes szavazatoknak legalább tizenöt százalékát megkapták, ha nincs legalább három ilyen jelölt, akkor az első fordulóban a legtöbb szavazatot elért három jelölt;

b) képviselő az a jelölt lesz, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta, feltéve, hogy a szavazáson a választókerület választó polgárainak több mint az egynegyede szavazott. (1989. évi XXXIV. törvény az országgyűlési képviselők választásáról)

„8. § [...] (5)

a) A pártlista nem kap mandátumot, ha az azt állító párt területi listái a választópolgárok által valamennyi területi pártlistára leadott és országosan összesített érvényes szavazatok több mint öt százalékát nem érték el.” (1994. évi III. törvény az országgyűlési képviselők választásáról)

Pártok	Fidesz	FKGP	MDF	MSZP	SZDSZ	MIÉP
Listás szavazati arányok	29,48	13,15	1,80	32,92	7,57	5,47
Mandátumarányok	38,08	12,44	4,66	34,72	6,20	3,63

Az országgyűlési választások eredményei 1998-ban (%)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Állapítsa meg, melyik az a párt, amelyik 1998-ban csak egyéni választási körzetben szerzett mandátumokat! Indokolja meg a választójogi törvényre hivatkozva, miért nem jutott ez a párt listás mandátumhoz! (Elemenként 0,5 pont.)

A párt neve:

Indoklás:

.....

.....

b) A források és ismeretei alapján párosítsa a fiktív választási eseteket a hozzájuk tartozó fogalmakkal! (Egy fogalom kimarad.)

1. Bár a választópolgároknak csak 40%-a ment el szavazni a körzetben, a választás mégis érvényes és eredményes volt.
2. Az első fordulóban a választók 52%-a vett részt. A legtöbb szavazatot – a szavazatok 42%-át – K. Márton független jelölt szerezte meg.
3. A választási fordulóban a választókerület választópolgárainak 62%-a szavazott, akiknek 51%-a N. Ildikóra adta le voksát.
4. Az első fordulóban a választókerület választópolgárainak 40%-a szavazott, akiknek 86%-a Z. Csabára szavazott.

- A) eredménytelen választási forduló
- B) érvényes és eredményes első választási forduló
- C) érvénytelen választási forduló
- D) második választási forduló
- E) harmadik választási forduló

1.	2.	3.	4.

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. május 7.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2008. május 7. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Katolikus megújulás, ellenreformáció	rövid
	14.	Korai kapitalizmus	hosszú
	15.	Az európai integráció	rövid
	16.	A századforduló nagyhatalmi politikája	hosszú
Magyar történelem	17.	Három részre szakadt ország	rövid
	18.	Szent László és Könyves Kálmán	hosszú
	19.	A dualizmus nemzetiségi politikája	rövid
	20.	Magyar jobbagység a XVIII. században	hosszú
	21.	A gazdasági válság hatása hazánkra	rövid
	22.	A Kádár-korszak kultúrpolitikája	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

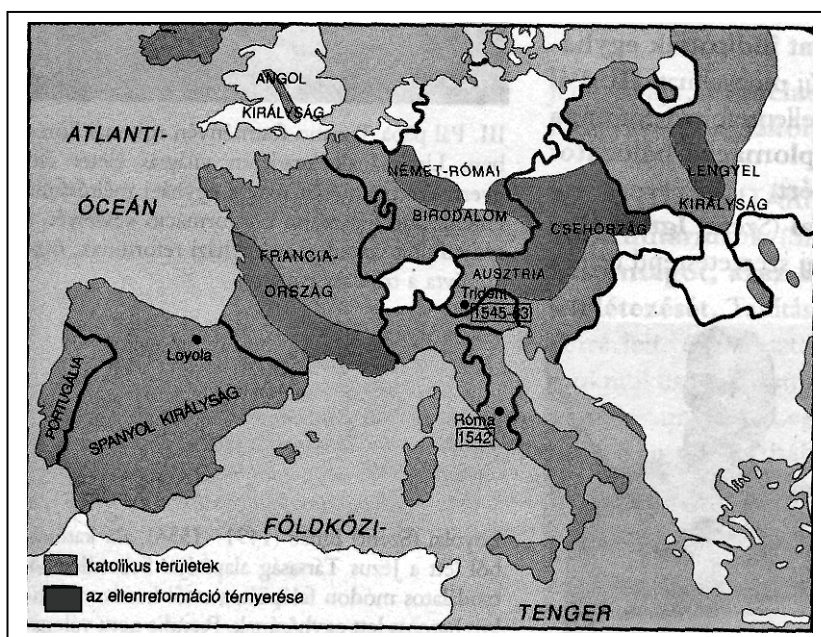
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A kérdés a katolikus megújulással, illetve az ellenreformáció kibontakozásával kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és saját ismeretei alapján a katolikus egyház megújítására irányuló törekvéseket és azok eredményeit a XVI–XVII. században! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

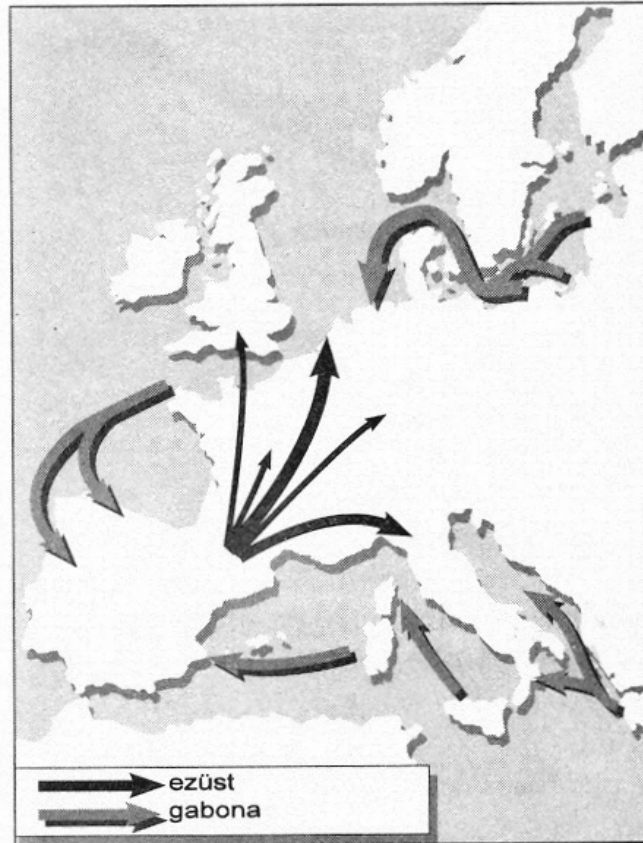
Kronológia:

1540	III. Pál pápa jóváhagyja a jezsuita rend szabályzatát
1542	III. Pál pápa újból bevezeti az inkvizíciót
1545–1563	Ülésezik a katolikus egyház megújítását célul kitűző trienti zsinat
1559	IV. Pius pápa kiadja a tiltott könyvek jegyzékét, az Indexet

A katolikus egyház térnyerése a XVI–XVII. században

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Az ezüst és a gabona útja a XVI. századi Európában

„Egy hatalmas nagy teremben
kétszáz szövőszék áll rendben.
És kétszáz ember serényen
dolgozik itt biz e székeken.
Mindegyik mellett kisgyerek
vetülékorsót csévélget.
Nem messze onnan énekelve
száz asszony kártol, víg a kedve.
Ehhez terem csatlakozik,
hol kétszáz lányka lakozik.
E szép szüzek nem henyélnek,
de fürge orsót pergetnek.” (Angol ballada; 1597)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

15. A kérdés az európai integráció történetéhez kapcsolódik. (rövid)

Fogalmazza meg a források és saját ismeretei alapján, mi a jelentősége a maastrichti szerződésnek az európai integráció folyamatában! Válaszában nevezze meg a szerződésben megfogalmazott legfontosabb változásokat!

Kronológia:

1957: A Római Szerződés aláírása. A hatok létrehozzák az Euratom szervezetét és az Európai Gazdasági Közösséget (EGK, más néven Közös Piac).

1967–1968: A Montánunió, az Euratom és az EGK szerveit összevonják, elnevezésük: Európai Közösségek (EK)

1991: Maastricht. Megállapodás az Európai Unió Szerződésben.

1995: Életbe lép a Schengenben aláírt egyezmény – a tagállamok között megszűnnek az országhatárok.

2002: Az Euro készpénzforgalomban történő bevezetése.

„Preambulum

[A Szerződést aláíró tagállamok – a „Tizenkettek” - képviselői]

- azzal az elhatározással, hogy új szakaszt jelölnek ki az európai integráció folyamatában, amelyre az Európai Közösségek létrehozásával vállalkoztak,

- emlékeztetve annak történelmi jelentőségére, hogy véget ért az európai kontinens megosztottsága, és annak szükségességére, hogy a jövő Európájának felépítése számára szilárd alapokat teremtsenek, [...]

- azzal az elhatározással, hogy megvalósítják gazdaságaik megerősítését és egymáshoz való közelítését és hogy létrehoznak egy gazdasági és pénzügyi uniót, beleértve e Szerződés rendelkezéseinek megfelelően egy egységes és stabil fizetőeszközt...

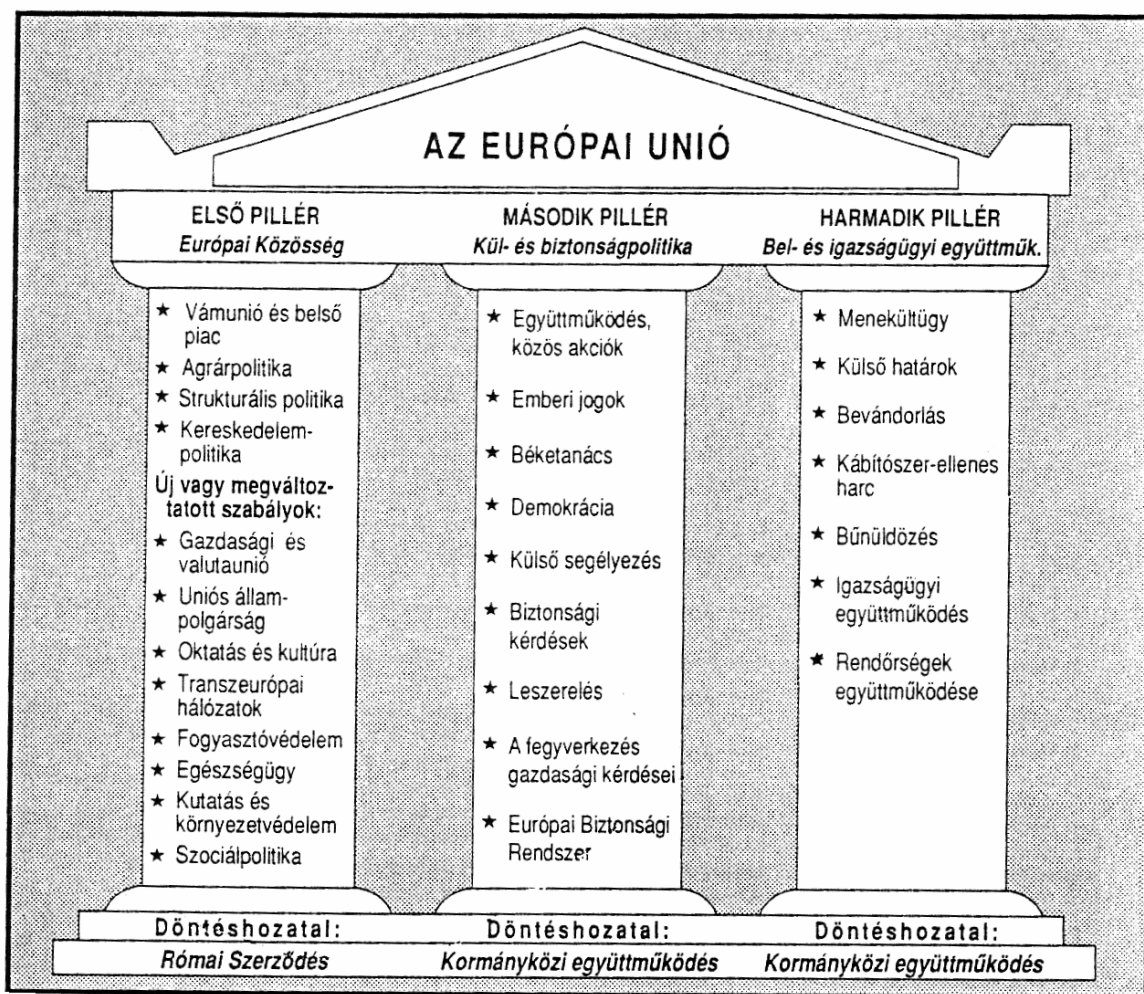
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Közös rendelkezések

[...] B. cikkely

Az Unió a következő célokat tűzi ki maga elé: [...]

- érvényt szerez identitásának a nemzetközi szintéren, különösen egy közös kül- és biztonsági politika végrehajtásán keresztül, magában foglalva végül egy közös védelmi politika kialakítását, amely idővel közös védelemhez vezethet, [...]
- megerősíti a tagállamaihoz tartozó állampolgárok jogainak és érdekeinek a védelmét az európai állampolgárság bevezetésével,
- szoros együttműködést fejleszt ki az igazságszolgáltatás és a belügyek területén...”
(Részletek az 1992. február 7-én aláírt maastrichti szerződésből)

Az ún. három pillér a maastrichti szerződés alapján

.....

.....

.....

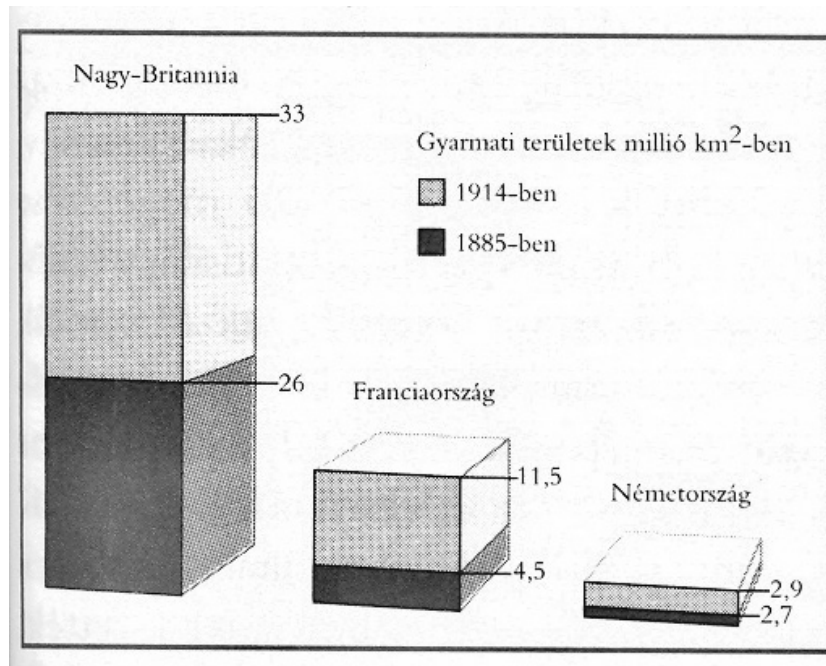
.....

.....

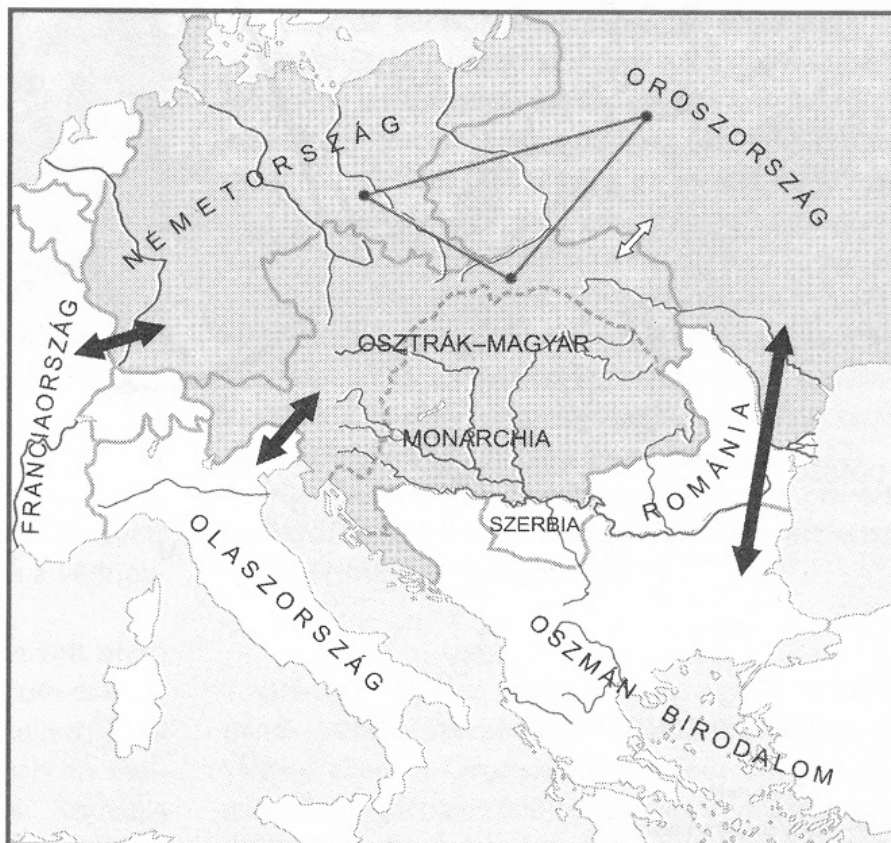
.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Anglia, Franciaország és Németország gyarmatai

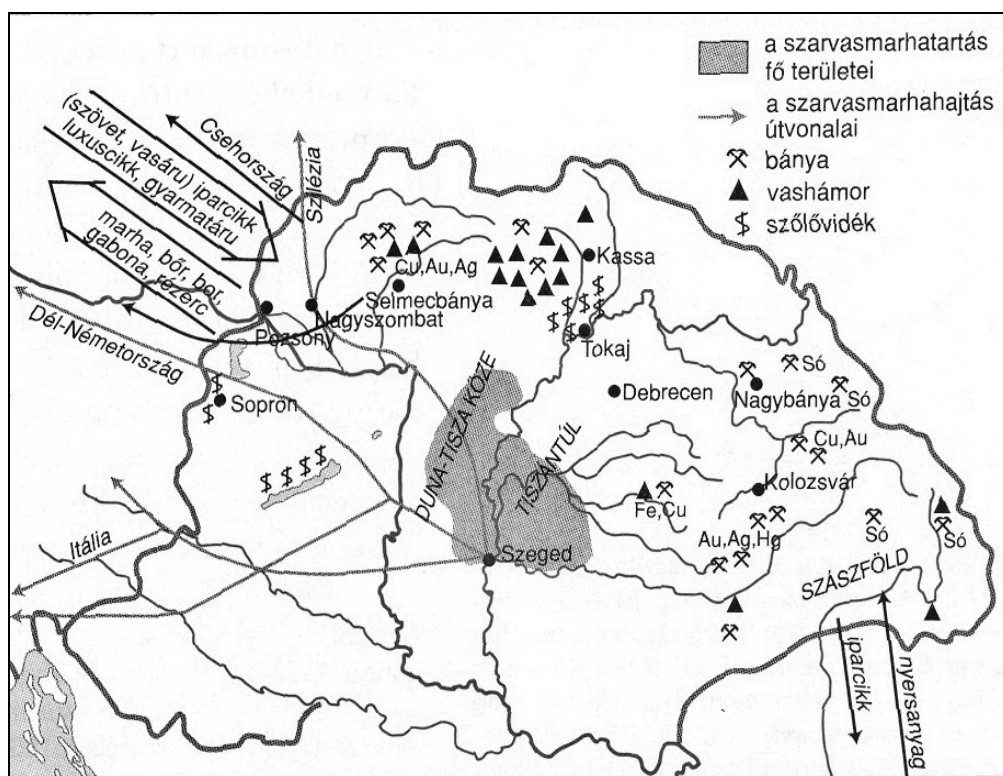

A szövetségi rendszerek kialakulása Európában a német egység kialakulásakor

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

17. A kérdés a három részre szakadt Magyarország történetével kapcsolatos. (rövid)
Mutassa be a források és ismeretei alapján azokat a tényezőket, amelyek a XVI–XVII. században a három országrész összetartozására, illetve egységére utalnak! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Magyarország gazdasága a hódoltság korában

„Valameddig pedig a Magyar Korona ott fenn nálunknál erősebb nemzetségnél, a németnél léssen, és a Magyar Királyság is a németeken forog, mindenkor szükséges és hasznos egy magyar fejedelmet Erdélyben fenntartani, mert nekik is oltalmokra, javokra léssen.” (Részlet Bocskai István végrendeletéből; 1606)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

18. A feladat a kora középkori Magyarország történetéhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei alapján a magyar állam belső konszolidációját I. (Szent) László és Könyves Kálmán uralkodása idején! Válaszában térjen ki a feudális társadalom és a kereszténység megszilárdulására! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„1. Mindenekelőtt esküvel elhatároztuk, hogy ha főembereknek bármilyen rokonát lopás bűnében találják egy tyúk értékén túl, semmiképpen se rejthesse el vagy védhesse meg őt közülük senki.

4. Ha ezután valakit az egész falu tolvajnak kiált, istenítélettel vizsgálják meg. Ha ennek folytán ártatlannak bizonyul, a falu csupán egy penzát fizessen a papnak. Ha pedig bűnösnek találják, minden vagyonát foglalják le a király részére, amiből negyedrészt a falubelieknek adjanak.

6. Ha a bíró a rabszolga orrát nem vágja le, vagy a szabadot nem akasztja fel, vesszen mindene, fiain és lányain kívül, s magát adják el. Ha pedig ártatlant akaszt fel, száztíz pénzt (penza) fizessen, és a felakasztott személy vagyonát adja vissza.

13. Ha egyházi személy libát vagy tyúkot lop, csupán a mester fenytse meg vesszőzéssel, de amit lopott, adja vissza, ha ezeknél nagyobb dolgot lop, püspöke fokozza le, és a világi bíróságtól nyerjen büntetést.

14. Ha valamely szabad tíz dénár értékűt lop, akasszák fel, ha tíz dénárnál kisebb értékűt lop, a lopott érték tizenkétszeresét adja vissza, és egy ökröt fizessen.” (László ún. II. törvénykönyve)

„3. Azoknak a papoknak, kik első és törvényes házasságban élnek, a béke megóvása érdekében és a Szentlélek egysége miatt, ideiglenesen engedélyt adunk, amíg nekünk ebben az ügyben a szentatya tanácsot fog adni.

11. Ha valaki vasárnapon vagy a nagyobb ünnepeken nem megy az ő kerületének egyházába, verésekkel javítsák meg.

19. Ha a falusiak egyházukat elhagyva, máshová vándorolnak, püspöki joggal és királyi paranccsal kényszerítsék őket oda visszatérni, ahonnan elmentek.

22. Akik pogány szokás szerint kutak mellett áldoznak, bűnükért egy ökörrel fizessenek.” (László ún. I. törvénykönyve)

„20. Minden olyan birtok, melyet Szent István adományozott, illessen meg minden, természetes leszármazás szerinti utódot. Az olyan birtok azonban, amelyet más királyok adtak, apáról fiúra szálljon, s ha ilyen nincs, örököljön a fiútestvér. Ha pedig az illetőnek fiútestvére sincsen, az örökséget a király részére vegyék át.

40. Az ispánok, ha falvaikban vannak szabadok, akiktől száz pénzt gyűjthetnek össze, abból a királynak egy páncélost állítsanak ki, ha negyven pénzt, páncél nélküli vitézt.

54. Ha valaki négy lábú állatot vagy ennek megfelelő dolgot, avagy húsz dénár értékű ruhát lop, mint tolvajt ítélik el.

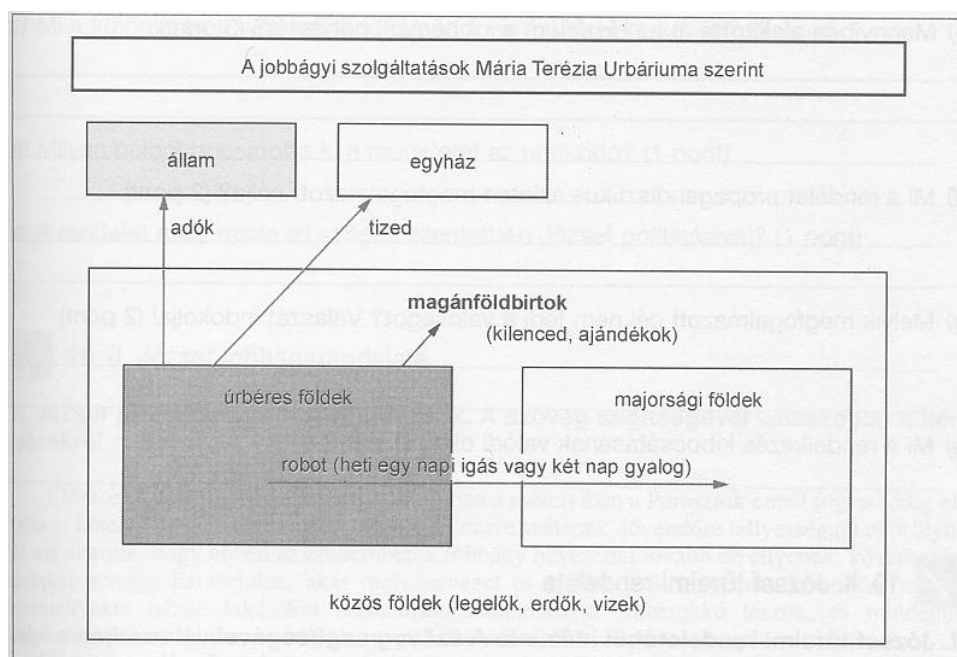
73. A keresztények temetkezési helyei csak templomok térségében lehessenek.” (Könyves Kálmán I. törvénykönyve)

„7. Senki se tartson meg semmit a pogány szokásokból, aki pedig ezt teszi, ha az öregebbek közül való, negyven napig szigorúan vezekeljen, ha pedig a fiatalabbak közül, hét napon át verésekkel.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

20. A feladat Magyarország XVIII. századi történetéhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források segítségével és ismeretei alapján a magyar jobbágyság helyzetét a XVIII. században! Válaszában térjen ki az állam szerepére!

„Az úrbérszabályozási példányokba kifejezetten és határozottan írássék be mind a telki állomány, mind pedig az, hogy az ígásrobotot két vagy négy ígával kell-e teljesíteni és az, hogy a kilencedet természetben, vagy milyen egyenértékben kell leróni (mert a nyomtatott úrbéri iratba nem lehet befoglalni az alattvalók meg nem határozott és feltételektől függő szolgáltatásait). Az alattvalók a szabályozásban foglalt szolgáltatásoknál nagyobbakra már csak azért sem kényszeríthetők, mert a szolgáltatások és kötelezettségek ily módon létrejövő egyenlőtlensége könnyen okot

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

21. A feladat Magyarország két világháború közötti történetéhez kapcsolódik. (rövid)
Mutassa be a források segítségével és ismeretei alapján a világgazdasági válság magyarországi hatását! Válaszában térjen ki a mezőgazdaság és az ipar eltérő helyzetére, illetve a magyar külkereskedelem alakulására!

A magyar ipar fejlődése					
	1913*	1924	1929	1933	1938
Malomipar	100%	82%	95%	75%	91%
Cukoripar	100%	46%	83%	39%	42%
Textilipar	100%	121%	315%	358%	420%
Bőripar	100%	86%	132%	130%	201%
Élelmiszeripar	100%	69%	95%	61%	83%
Vas- és fémipar	100%	50%	82%	45%	109%
Gépipar	100%	36%	83%	33%	91%
Vegyipar	100%	62%	108%	103%	160%
Villamosenergia- termelés	100%	130%	254%	264%	402%

* a trianoni országterületre vetítve

A magyar lisztexport (az össztermelés százalékában)					
1913	1921	1924	1929	1933	1938
47%	23%	28%	26%	6%	4%

„Az alacsony búzaárak következtében előállott gazdasági krízis folytán bármennyire leszállították is a gazdák igényeiket, hitelhez voltak kénytelenek fordulni, hogy a közterheket fizetni és legegyszerűbb szükségleteiket kielégíteni tudják. Már a legkisebb hitelt igénybe vevő gazdát is föltartóztathatatlanul sodorták azonban az örvény felé a túlságosan megnövekedett kamatterhek. A helyzetet még nehezebbé teszi az a körülmény, hogy senkinek sincs annyi pénze, hogy ma ingatlanokat tudjon venni. Ezek miatt az ingatlanok árai hihetetlen mértékben lecsökkentek, és azokat nevetséges áráért legtöbb esetben maguk a hitelezők veszik meg.” (Csongrád megye főispánjának jelentése; 1930)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

22. A feladat a Kádár-korszak történetéhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a Kádár-korszak kultúrpolitikáját! Válaszában térjen ki a Rákosi-korszakhoz képest bekövetkezett változásokra, az ideológia szerepére és a szólásszabadság kérdésére!

„Mi összehívhatjuk időnként az összes sajtó embereit, megmondhatja a párt, hogy egyes kérdésekben a magyar sajtó milyen vonalat vigyen. Ha nem hajtják végre a kapott utasítást, akkor egy hónap múlva megmondhatjuk: látja mit csinált, magára volt bízva, hogy mit ír és hogyan oldja meg a feladatát. Így tudjuk biztosítani, hogy felelős legyen a lapért. Nekünk nem szabad magunkra venni az összes sajtó felelősségét. Persze itt nem a sajtószabadság mellett akarok kardoskodni, de a pártirányításnak másutt kell érvényesülni.” (Kádár János; 1957)

„Egy időben megkövetelték a villamoskalauztól, aki legszívesebben eperpalántáit gyomlálta volna kertjében, hogy emelje magasra a zászlót. Most pedig azt mondják: napi nyolc óra munka, ennyi az állampolgári kötelességed. Aztán gyomlálj eperpalántáidat, menj moziba, fess ki barátod lakását, ha ehhez van kedved. Hitet ne hazudj: ha polgár vagy, ne valld magad a Kiáltvány hívének, bántalom ezért senkitől sem érhet.” (Újságcikk; 1962)

Reklámpakát

Karikatúra a Kádár-korszakból

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	44	
II. Szöveges kifejtendő feladatok		
13. Katolikus megújulás, ellenreformáció	7	
14. Korai kapitalizmus	16	
15. Az európai integráció	7	
16. A századforduló nagyhatalmi politikája	16	
17. Három részre szakadt ország	7	
18. Szent László és Könyves Kálmán	16	
19. A dualizmus nemzetiségi politikája	7	
20. Magyar jobbágyság a XVIII. században	16	
21. A gazdasági válság hatása hazánkra	7	
22. A Kádár-korszak kultúrpolitikája	16	
II. Szöveges kifejtendő feladatok	46	
I. + II. összesen	90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: